

Інформація про здійснення органами виконавчої влади державної регуляторної політики у 2017 році

Одним з пріоритетів Уряду у 2017 році було формування та провадження прозорості та якісної регуляторної політики в Україні. Регуляторна політика є інструментом досягнення балансу інтересів між державою, підприємцями і споживачами, запорукою зменшення бюрократичного навантаження на малий бізнес, а також забезпечення формування конкурентоздатного бізнес-середовища в Україні.

З огляду на активне реформування сфери регуляторної політики, яке відбулось у 2016 році у зв'язку із запровадженням обов'язковості здійснення регуляторними органами «cost-benefit analysis» (оцінки витрат та економічних вигод) та SMI-testy, 2017 рік мав стати індикатором ефективності проведених реформ.

Зокрема, прогнозованими наслідками обов'язковості здійснення розробниками «cost-benefit analysis» мало стати підвищення якості регуляторних рішень, створення передумов для поступового зменшення кількості регулювань, що пропонуються до запровадження. Крім того, враховуючи, що за ідеологією «cost-benefit analysis» кожен розробник регуляторного акта повинен у доступній та зрозумілій формі довести економічну доцільність свого рішення, і ще одним прогнозованим наслідком мало стати підвищення рівня прозорості регуляторної діяльності та активізація включення громадськості у регуляторну діяльність органів влади не на етапі оскарження вже прийнятих рішень, а на етапі їх розробки та обґрунтування.

Саме тому, головними завданнями провадження державної регуляторної політики у 2017 році було:

– забезпечення неухильного дотримання органами виконавчої влади вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»;

– забезпечення неухильного дотримання регуляторними органами оновленої Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта щодо обов'язковості здійснення регуляторними органами «cost-benefit analysis» (оцінки витрат та економічних вигод) та SMI-test;

– продовження практики підвищення рівня кваліфікаційної спроможності фахівців центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо застосування законодавства про державну регуляторну політику в частині обов'язковості здійснення регуляторними органами «cost-benefit analysis» (оцінки витрат та економічних вигод) та SMI-test;

– активне залучення представників бізнес-середовища, громадських об'єднань а також міжнародних і вітчизняних експертів та науковців до участі у формуванні політики через механізми М-Тесту.

Аналіз дотримання органами виконавчої влади вимог оновленого законодавства про державну регуляторну політику при підготовці, прийнятті та відстеженні результативності дії регуляторних актів засвідчило про наступне.

Попри незначне покращення рівня дотримання окремих аспектів органами виконавчої влади принципу передбачуваності регуляторної діяльності у 2017 році як на центральному, так і на регіональному рівні зберігся *безсистемний, формальний характер підходу до планування регуляторної діяльності*. Протягом року кількість проектів регуляторних актів, включених до планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, зросла більш ніж удвічі (з 533 проектів регуляторних актів включених до планів регуляторними органами на початок року, до 1114 проектів регуляторних актів – на кінець року), а по окремих регуляторних органах - більш ніж у чотири рази.

Зокрема, протягом року кількість проектів регуляторних актів, запланованих Міненерговугілля до розробки у 2017 році, зросла більш ніж у 19 разів (з 2 проектів регуляторних актів до 39 проектів регуляторних актів, у Мінекономірозвитку – у 14 разів (з 3 до 42 проектів регуляторних актів), у Міноборони – майже у 5 разів (з 3 до 14 проектів регуляторних актів), у Держпраці та Мінінфраструктури - більш ніж у 3 рази, у Мінпрополітики, Мінрегіону та ДСНС – у 2 рази.

Планування регуляторної діяльності на 2017 рік, проведене місцевими органами виконавчої влади, носило більш системним характер ніж у попередні роки. Так, протягом 2017 року органи виконавчої влади лише 13-ти регіонів вносили зміни до планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, в той час як у 2016 році змін зазнали плани діяльності з підготовки проектів регуляторних актів органів виконавчої влади 20-ти регіонів. Загальна кількість проектів регуляторних актів, додатково включених місцевими органами виконавчої влади до планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів у 2017 році, зросла у 1,5 рази.

В той же час, у окремих регіонах збереглась практика суттєвого збільшення кількості проектів регуляторних актів, запланованих до розробки протягом року. Зокрема, як і минулого року суттєво зросла кількість регуляторних актів, включених до плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2017 рік в Луганській області - з 2 до 28, в Одеській - з 2 до 13, в Київській – з 8 до 32.

У 2017 році у порівнянні з минулим роком *підвищився рівень відповідності регуляторної діяльності органів виконавчої влади*

затвердженим планам. Так, 42% проектів регуляторних актів центральних органів виконавчої влади та 9% – місцевих органів виконавчої влади, що подавались на погодження до ДРС, не були своєчасно включені до планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2017 рік. Для порівняння, у 2016 році аналогічні показники становили 45% та 23% відповідно.

Як і у попередні роки, у 2017 році по окремих регуляторних органах центрального рівня більше половини проектів регуляторних актів, поданих на погодження до ДРС, не були включені до відповідних планів. Так, з відповідним порушенням МОЗ було розроблено 88 відсотків поданих на погодження до ДРС проектів регуляторних актів, Держгеонадра – 83 відсотки, Мінрироди – 71 відсоток, Мінекономрозвитку – 69 відсотків, НКЦПФР – 64 відсотки, Держрибгоспом – 63 відсотки, Мінфіном – 61 відсоток, Держпродспоживслужбою – 60 відсотків.

У 2017 році зросла кількість регуляторних органів, якими жоден з розроблених проектів регуляторних актів, що подався на погодження до ДРС, не був запланований до розробки у встановленому Законом порядку. Так, якщо у 2016 році таких регуляторних органів було 3, то у 2017 – 7 (Держлісагентство, Нацполіція, Держводагентство, Держекоінспекція, Укравтодор, Мін'юст, Державне космічне агентство).

В той же час, до 8-ми (проти 4-х у 2016 році) зросла кількість регуляторних органів центрального рівня регуляторна діяльність яких провадилась виключно у відповідності із затвердженими планами з підготовки проектів регуляторних актів. Зокрема, у 2017 році розробку проектів регуляторних актів у відповідності з затвердженими планами здійснювали Укртрансбезпека, Мінкультури, Мінмолодьспорту, ДІНЗ, ДАБІ, ПФУ, Держфінмоніторинг, Фонд соціального страхування (у 2016 році – Мінкультури, Мінмолодьспорту, Держенергоефективності та Держкомтелерадіо).

Аналогічна ситуація склалась і на рівні місцевих органів виконавчої влади. Так, майже вдвічі (з 8-ми регіонів у 2016 році до 15 -ти регіонів у 2017 році) зросла кількість регіонів, у яких розробка проектів регуляторних актів провадилась виключно відповідно до планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів. Зокрема, розробку проектів регуляторних актів у відповідності з затвердженими планами здійснювали місцеві органи виконавчої влади Вінницької, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Луганської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Тернопільської, Хмельницької, Чернігівської областей та міста Києва.

В грудні 2017 року органами виконавчої влади здійснено планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2018 рік. Загальна

кількість проектів регуляторних актів, запланованих органами виконавчої влади до розробки у 2018 році, становить 607 проектів регуляторних актів.

З них, розробку 480 проектів регуляторних актів планують здійснити органи виконавчої влади центрального рівня, 127 проектів – органи виконавчої влади місцевого рівня.

З дотриманням визначених Законом термінів та вимог з планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2017 рік здійснено:

- на центральному рівні – 31-м центральним органом виконавчої влади (у 2016 році - 24-ма центральними органами виконавчої влади);
- на регіональному рівні – 23-ма облдержадміністраціями та КМДА.

Держагомрегулювання та Львівською облдержадміністрацією планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2018 рік здійснено з порушенням визначених Законом термінів.

МОЗом та Державним космічним агентством України - регуляторними органами центрального рівня, які є постійними учасниками регуляторного процесу, планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2018 рік не здійснено.

Затверджені плани діяльності з підготовки проектів регуляторних актів центральних та місцевих органів виконавчої влади розміщені на офіційних веб-сайтах відповідних органів виконавчої влади.

Міністерством інформаційної політики України (МІП), Міністерством з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України (МІТОТ), Пенсійним фондом та Мінмолодьспорту повідомлено, що у 2018 році розробка проектів регуляторних актів не планується. У разі виникнення потреби у розробці проектів регуляторних актів відповідні Плани будуть затверджені. При цьому, Пенсійним фондом План діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2018 був затверджений вже 10 січня, що свідчить про безсистемність та формальний підхід до планування регуляторної діяльності.

У 2017 році збереглась тенденція до зниження регуляторної активності органів виконавчої влади в цілому, що є характерним для регуляторної діяльності органів виконавчої влади протягом декількох років поспіль.

Так після впровадження у 2016 році обов'язковості проведення розрахунків витрат бізнесу на виконання вимог регулювання кількість поданих до ДРС проектів регуляторних актів у порівнянні з попередніми роками скоротилася майже на 50%, а у 2017 році кількість поданих до ДРС

проектів регуляторних актів скоротилась ще майже на 20% у порівнянні з 2016 роком.

Зокрема, протягом 2017 року центральними та місцевими органами виконавчої влади розроблено та надано на погодження до ДРС 673 проекти регуляторних актів. З них, розробниками 556 проектів регуляторних актів виступали центральні органи виконавчої влади, 117 – місцеві органи виконавчої влади. Для порівняння у 2016 році центральними та місцевими органами виконавчої влади розроблено та надано на погодження до ДРС 834 проекти регуляторних актів (631 проект регуляторного акта розроблено центральними органами виконавчої влади, 213 – місцевими органами виконавчої влади).

При цьому, кількість регуляторних актів, розроблених центральними органами виконавчої влади у 2017 році, скоротилась на 11,3%, а кількість регуляторних актів, розроблених місцевими органами виконавчої влади, скоротилось на 45,1%. Слід зазначити, що у 2016 році зниження регуляторної активності органів виконавчої влади в цілому як центрального, так і місцевого рівня носило більш пропорційний характер. На рівні центральних органів виконавчої влади скорочення кількості розроблених проектів регуляторних актів становило 48%, а на рівні місцевих органів виконавчої влади - 44%.

За позицією ДРС стала тенденція щодо зниження регуляторної активності органів виконавчої влади протягом двох останніх років певною мірою є наслідком застосування розробниками проектів регуляторних актів оновленої Методики проведення аналізу регуляторного впливу (АРВ).

Крім того, на скорочення обсягів розробки проектів регуляторних актів регуляторними органами, зокрема, центрального рівня мало виведення з січня 2017 року з під дії Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» регуляторних актів, розробниками яких є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

У 2017 році зберігся минулорічний рівень дотримання органами виконавчої влади процедури підготовки аналізу регуляторного впливу при підготовці проектів регуляторних актів. А саме, майже 98% проектів регуляторних актів, наданих на погодження до ДРС, супроводжувались аналізом регуляторного впливу.

Попри достатньо високий рівень кількісних показників здійснення АРВ при підготовці проектів регуляторних актів у 2017 році (98 відсотків), якість підготовки АРВ з дотриманням вимог оновленої Методики потребує подальшого покращення.

З метою підвищення якості підготовки АРВ з дотриманням вимог оновленої Методики у 2017 році ДРС продовжено практику надання «адресних» консультацій представникам центральних органів виконавчої

влади з питань підготовки АРВ під час розробки конкретних проектів регуляторних актів.

Зокрема, протягом 2017 року ДРС проведено 290 консультацій (у 2016 році – 180 консультацій). При цьому, якщо у 2016 році переважна більшість консультацій з підготовки АРВ були затребувані розробниками після отримання відмови ДРС в погодженні проекту регуляторного акта, то у 2017 році більше половини консультацій були затребувані розробниками на етапі розробки проекту регуляторного акта, що цілком відповідає ідеології державної регуляторної політики – спочатку аналіз існуючої проблеми і лише потім пошук оптимального механізму її розв'язання.

Зміна підходу розробників до підготовки АРВ призвела до покращення рівня відповідності АРВ вимогам оновленої Методики. Зокрема, у 2017 році 51% АРВ на момент подання їх до ДРС відповідали вимогам оновленої Методики, в той час як у 2016 році цей показник становив лише 26%.

У 2017 році найвищий рівень відповідності АРВ вимогам оновленої Методики на рівні центральних органів виконавчої влади продемонстрували Держенерго, Держпродспецслужба, АМКУ, Держархбудінспекція, Міноборони, Мінрегіон, НКЦПФР, НКРЗІ, Державіслужба, Мінфін, Держспецзв'язку, Мінекономрозвитку, ДСНС та ДФС, а на місцевому рівні – місцеві органи виконавчої влади Полтавської, Луганської та Чернігівської областей та м. Києва.

Незадовільний рівень відповідності АРВ вимогам оновленої Методики на рівні центральних органів виконавчої влади продемонстрували МВС, Держрибентство, Нацполіція, Держекоінспекція та Держгеонадра вже другий рік поспіль очолюють рейтинг розробників з найгіршою якістю підготовки АРВ.

В свою чергу, на місцевому рівні незадовільний рівень відповідності АРВ вимогам оновленої Методики продемонстрували місцеві органи виконавчої влади Черкаської, Херсонської та Хмельницької областей.

В той же час, моніторинг виконання органами виконавчої влади вимог оновленої методології у 2017 році засвідчив про зростання основних показників якості підготовки АРВ. А саме,

- до 76,4% зросла питома вага АРВ, що містили економічні розрахунки витрат, яких зазнають суб'єкти господарювання внаслідок дії регулювань (проти 68% у 2016 році);

- до 73,7% зросла питома вага АРВ, що містили оцінку бюджетних витрат на впровадження запропонованих регулювань у дію, що в умовах економічної кризи також має ключове значення (проти 68% у 2016 році);

- до 67% зросла питома вага АРВ, щодо яких розробниками проведено М-Тест, з тих що потребували вимірювання впливу на суб'єктів малого підприємництва (проти 54% у 2016 році).

Здійснення АРВ за оновленою Методикою дозволяє розробникам проектів регуляторних актів не лише обирати найоптимальніший метод вирішення існуючої проблеми, але й обґрунтовано доводити ефективність запропонованого державного регулювання.

В ході приведення АРВ у відповідність з вимогами оновленої Методики доопрацювання зазнала низка проектів регуляторних актів, метою яких є спрощення умов ведення бізнесу, а саме:

✓ проектом Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», розробником якого виступало Мінекономрозвитку, передбачалось:

- скасування окремих видів обмежень щодо зовнішньоекономічної діяльності;

- попередження суб'єкта господарювання перед застосуванням санкцій з можливістю надати матеріали, які дали б підстави їх не застосовувати;

- зобов'язання ініціатора застосування санкцій подавати подання на їх скасування одразу після отримання даних про усунення порушень;

- зменшення строків розгляду клопотань на скасування санкцій тощо.

Прийняття законопроекту дозволить зменшити кількість застосувань спеціальних санкцій та відповідно збільшити обсяги експортних та імпорتنих операцій.

Економічний ефект від запровадження проекту, розрахований відповідно до вимог Методики, передбачається на рівні 2,4 млрд. грн.;

✓ проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні», розробником якого виступало Мінекономрозвитку, передбачалось спрощення умов ведення бізнесу та зменшення регуляторного тиску на бізнес, зокрема:

- у сфері правосуддя (впровадження можливості застосування електронних систем комунікацій у господарському судочинстві, зменшення суб'єктивності під час оцінки доказів та спрощення процедур витребування доказів);

- у сфері забезпечення виконання договірних зобов'язань (запровадження правом довірчої власності);

- у сфері альтернативного вирішення спорів (розширення кола осіб, які можуть захистити свої права за допомогою третейського судочинства);

- у сфері будівництва (спрощення обтяжливих процедур у сфері будівництва; підвищення вимог до осіб, які розробляють містобудівну

документацію, здійснюють архітектурне та інженерно-будівельне проектування, технічний нагляд тощо);

- у сфері взаємовідносин держави та суб'єктів господарювання (усунення практики вимагання відбитку печатки на документі державними органами);

- у сфері відновлення платоспроможності та банкрутства (зменшення тривалості провадження у справі про банкрутство);

- у сфері правочинів з нерухомістю (зменшення витрат коштів та часу під час укладення договорів щодо відчуження земельних ділянок між юридичними особами).

Здійснені відповідно до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта розрахунки дозволили встановити, що загальна економія суб'єктів господарювання у сфері будівництва складе прогнозно 95 млн. грн., а у сфері правочинів з нерухомістю – ще 37 млн. грн. Крім того серед вірогідних вигод від впровадження проекту слід відзначити можливе зниження собівартості 1 м² у житлових новобудовах на суму до 271 грн.;

✓ проектом наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про внесення змін до деяких наказів», розробником якого виступало Мінагрополітики, передбачається внести зміни до Класифікації видів цільового призначення земель, запровадивши нову категорію земельних ділянок – для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку з об'єктами торгово-розважальної та ринкової інфраструктури.

На сьогоднішній день такі земельні ділянки проходять нормативну грошову оцінку як об'єкти змішаного використання земельної ділянки, що призводить до збільшення фіскального навантаження.

Запровадження нового виду цільового призначення для зазначених об'єктів призведе до зменшення земельного податку з таких ділянок приблизно на 40%.

За оцінкою розробника, у разі проведення власниками земельних ділянок нормативної грошової оцінки з урахуванням нового виду цільового призначення, сумарна економія за рахунок зменшення фіскального навантаження на суб'єктів господарювання складе понад 15,5 млн. грн.;

✓ проектом Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні», розробником якого виступало Мінекономрозвитку, передбачалось спрощення умов ведення бізнесу шляхом:

- впровадження процедури обрання спрощеної системи оподаткування або реєстрації платником ПДВ шляхом проставляння відмітки у заяві про державну реєстрацію створення юридичної особи або державну реєстрацію фізичної особи підприємцем;

- перенесення перевірки можливості реєстрації платником ПДВ або обрання спрощеної системи оподаткування на етап державної реєстрації створення юридичної особи або державної реєстрації фізичної особи підприємцем;

- виключення права органу ДФС України відмовити новоствореному суб'єкту в добровільній реєстрації платником ПДВ;

- скорочення строків реєстрації платника ПДВ або обрання спрощеної системи оподаткування.

Прийняття проекту Закону забезпечить суттєве зменшення адміністративного навантаження суб'єктів господарювання при оформленні статусу платника ПДВ або при обранні ним спрощеної системи оподаткування.

Проведення розрахунків за Методикою проведення аналізу регуляторного впливу засвідчило, що прийняття цього проекту дозволить в подальшому заощадити 2,5 млн. грн. за рахунок усунення зайвих адміністративних бар'єрів.

Загалом, у 2017 році за розрахунками розробників проектів регуляторних актів, проведених із застосування оновленої методології підготовки АРВ, орієнтовна загальна вигода від запровадження регулювань, спрямованих на спрощення умов, ведення бізнесу має скласти понад 11,4 млрд. грн. А сумарна прогнозна вигода в частині спрощення адміністративних процедур у разі реалізації зазначених проектів була оцінена розробниками у майже 194 млн. грн.

Згідно із статистичними даними у 2017 році дещо підвищився загальний рівень дотримання органами виконавчої влади процедур з оприлюднення проектів регуляторних актів. Так, якщо у 2016 році показник дотримання процедур з оприлюднення проектів регуляторних актів становив 95%, то у 2017 році відповідний показник склав майже 97%.

Відповідне підвищення рівня дотримання органами виконавчої влади процедур з оприлюднення проектів регуляторних актів досягнуто завдяки принциповій позиції ДРС в частині залишення без розгляду проектів регуляторних актів, що не оприлюднені у порядку, визначеному Законом.

Загалом протягом 2017 року, з причин не оприлюднення, ДРС було залишено без розгляду 53 проекти регуляторних актів (48 проектів - центральних органів виконавчої влади та 5 проектів - місцевих органів виконавчої влади). Для порівняння у 2016 році, з аналогічних причин, було залишено без розгляду 51 проект регуляторного акта (31 проект - центральних органів виконавчої влади та 20 проектів - місцевих органів виконавчої влади).

У 2017 році відповідні порушення вимог Закону були виявлені у регуляторній діяльності 20-ти центральних органів виконавчої та регуляторній діяльності місцевих органів виконавчої влади 5-ти регіонів

України. А саме, на рівні центральних органів виконавчої влади відповідні порушення вимог Закону були виявлені у регуляторній діяльності Мінагрополітики, Держпродспоживслужби, МВС, ДСНС, Нацполіції, Мінприроди, Мінекономрозвитку, Міненерговугілля, Укравтодору, Міноборони, Міносвіти, МОЗ, Мінрегіону, Мінсоцполітики, Мінфіну, ДФС, Мін'юсту, Фонду держмайна, ДКАУ, Держспецзв'язку, а на регіональному рівні - у регуляторній діяльності органів виконавчої влади Миколаївської, Полтавської, Харківської, Херсонської та Хмельницької областей.

У 2017 році спостерігалось певне покращення загального рівня відповідності проектів регуляторних актів вимогам та принципам державної регуляторної політики. Про це свідчить той факт, що у порівнянні з минулим роком у 2017 році знизилась питома вага проектів регуляторних актів, щодо яких уповноваженим органом приймалось рішення про відмову в погодженні. Так, якщо у 2016 році 36 відсотків проектів регуляторних актів, поданих на погодження до ДРС, не відповідали вимогам та принципам державної регуляторної політики, то у 2017 році цей показник знизився до 32 відсотків.

Попри загальнодержавне покращення рівня відповідності проектів регуляторних актів вимогам та принципам державної політики на рівні центральних органів виконавчої влади у 2017 році кількість проектів регуляторних актів, щодо яких ДРС приймалось рішення про відмову в погодженні зросла на 5% (з 28,3% від загальної кількості розроблених у 2016 році до 33,8% - у 2017 році).

По окремих регуляторних органах центрального рівня більше половини проектів регуляторних актів, поданих на погодження до ДРС, були визнані такими, що не відповідають вимогам та принципам державної регуляторної політики. Зокрема, не відповідали принципам державної регуляторної політики 77,8 відсотків проектів регуляторних актів МВС, 66,7 відсотків – Держфінмоніторинг, 62,5 відсотків – Держрибагентства, 58,8 відсотків – Мінприроди, по 50 відсотків – Нацполіції, Укравтодору, Мінмолодьспорту. А жоден з розроблених та поданих на погодження до ДРС проектів регуляторних актів Держлісагентства, Держгеонадра, Держекоінспекції, Укртрансбезпеки, Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та ДКАУ не відповідав принципам державної регуляторної політики.

В той же час, всі подані на погодження проекти регуляторних актів розроблені Держводагентством, ДНЗ, ДАБІ, ПФУ, Мінюсту, АМК, Держкомтелерадіо, Держатомрегулювання відповідали принципам державної регуляторної політики.

На рівні місцевих органів виконавчої влади навпаки, у 2017 році рівень відповідності проектів регуляторних актів суттєво зріс. А саме, за результатами опрацювання лише 25% проектів регуляторних актів, розроблених місцевими органами виконавчої влади, було визнано такими, що

не відповідають принципам державної регуляторної політики. Це на 36% менше, ніж у 2016 році.

У 8-ми регіонах (Івано-Франківській, Кіровоградській, Луганській, Одеській, Сумській, Тернопільській, Чернігівській областях та м.Києві) всі подані на погодження проекти регуляторних актів місцевих органів виконавчої влади відповідали принципам державної регуляторної політики.

В той же час, у 7 областях (Дніпропетровській, Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Миколаївській, Рівненській та Черкаській) більше 50 відсотків проектів регуляторних актів були визнані такими, що не відповідали принципам державної регуляторної політики (у 2016 таких областей було 14). А у Херсонській та Хмельницькій областях жоден з поданих на погодження проектів регуляторних актів не відповідав принципам державної регуляторної політики.

З метою недопущення запровадження регулювань, прийняття яких могло погіршити умови провадження господарської діяльності, негативно вплинути на бізнес-середовище, обмежити права вітчизняних виробників та створити передумови для зловживань в окремих сферах господарської діяльності ДРС було відмовлено в погодженні низки проектів регуляторних актів, розроблених регуляторними органами центрального рівня.

Серед них, зокрема:

✓ проект наказу Міністерства інфраструктури України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства транспорту та зв'язку», розроблений Мінінфраструктури.

Проектом наказу пропонувалося здійснити з лютого 2017 року індексацию тарифів на перевезення вантажів у межах України на 25%.

Результати проведених ДРС громадських консультації засвідчили, що проект наказу може створити суттєві ризики для економіки України, зокрема, промислових галузей та агропромислового комплексу, знизити їх конкурентоспроможність на міжнародних ринках та негативно вплинути на потенціал відновлення економічного зростання України.

Так, підвищення тарифів призведе до додаткового навантаження на суб'єктів господарювання. Витрати лише агровиробників прогнозно зростуть на 30-50 млн. дол, що призведе до зниження рентабельності агровиробництва, необхідності оптимізації витрат на логістику та переходу на автомобільний транспорт, що означатиме подальше руйнування автомобільної інфраструктури. Аналогічна ситуація спостерігається і у інших сферах виробництва.

Отже, наслідки відповідного тарифного рішення при позитивних показниках для Укрзалізниці будуть мати негативні економічні та соціальні наслідки для всього ринкового середовища України;

✓ проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до розмірів плати за проходження суден шлюзами Дніпровського каскаду», розроблений Мінінфраструктури.

Проектом постанови передбачалося збільшити розміри плати за проходження суден шлюзами Дніпровського каскаду, зокрема, для суден у каботажному плаванні в середньому у 4,5 рази.

Зазначений проект було розроблено всупереч Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 615-р, яким передбачається скасування плати за проходження суден шлюзами Дніпровського каскаду.

Натомість, розробником пропонувалося суттєве збільшення вартості такого проходження, при цьому не було проаналізовано вплив зазначеного рішення на ситуацію на ринку річкових перевезень.

Так, збільшення плати за шлюзування наближає річкові перевезення до вартості автомобільних перевезень, які набагато швидші, що може призвести до суттєвого скорочення обсягів річкових перевезень, руйнування автомобільної транспортної інфраструктури, здорожчання певних видів продукції, зокрема, продукції рослинництва.

За приблизними оцінками за рахунок підвищення плати за шлюзування витрати суб'єктів господарювання зростуть на понад 13 млн. грн. щороку;

✓ проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації та забезпечення охорони від пожеж підприємств, установ, організацій та інших об'єктів на підставі договорів державними пожежно-рятувальними підрозділами (частинами) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту», розроблений ДСНС.

Проект Порядку розроблено з метою запобігання виникненню пожеж на підприємствах, що здійснюють діяльність у потенційно небезпечних галузях.

Водночас, проектом пропонувалось покласти на суб'єктів господарювання матеріальне забезпечення підрозділів пожежної охорони, зокрема, пожежно-рятувальною технікою, паливо-мастильними матеріалами, захисним одягом та спорядженням, аварійно-рятувальним обладнанням тощо.

За оцінкою розробника, сумарні витрати суб'єктів господарювання, на яких покладено обов'язок заключати договори з державними підрозділами пожежної охорони, складуть майже 339 млн. грн.

Проте в АРВ до проекту Порядку відсутнє обґрунтування щодо необхідності покладання на суб'єктів господарювання зазначених зобов'язань;

✓ проект наказу Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Порядку включення та ведення реєстру технічних та інших засобів реабілітації, комплектуючих виробів до них для осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення відповідно до

класифікаційних угруповань за функціональними ознаками», розроблений Мінсоцполітики

Проект наказу передбачав створення та ведення Мінсоцполітики Реєстру технічних та інших засобів реабілітації та обов'язок виробників таких засобів подавати документи на включення до цього Реєстру.

Разом з тим, ця процедура фактично дублює порядок включення виробників засобів реабілітації до Реєстру осіб, відповідальних за введення медичних виробів в обіг, який веде Держлікслужба.

Додаткові вимоги до суб'єктів господарювання, а також можливість Мінсоцполітики відмовити у включенні до Реєстру створюють додаткові обмеження доступу на ринок нових виробників та постачальників засобів реабілітації та комплектуючих до них, а також несуть нові корупційні ризики й становлять загрозу вільним ринковим відносинам та конкуренції.

У 2017 році у регуляторній діяльності органів виконавчої влади простежувалось *зменшення кількості регуляторних актів, прийнятих з порушенням вимог Закону в частині обов'язковості подання їх на погодження до ДРС.*

Так, протягом 2017 року виявлено прийняття лише 32 регуляторних актів, що не подавались у встановленому Законом порядку на погодження до ДРС. З них, розробниками 9-ти регуляторних актів виступали центральні органи виконавчої влади, 23 – місцеві органи виконавчої влади.

Загальні обсяги прийняття регуляторних актів без погодження з ДРС на рівні центральних органів виконавчої влади у 2017 році суттєво змінилися у порівнянні з минулим роком. Так, якщо у 2016 році з відповідним порушенням центральними органами виконавчої влади було прийнято 50 регуляторних актів, то у 2017 – 9 регуляторних актів.

У 2017 році переважну більшість прийнятих без погодження з ДРС регуляторних актів (6 з 9) становлять власні Урядові рішення. Для порівняння, у 2016 році навпаки саме власні регуляторні акти центральних органів виконавчої влади прийняті без погодження з ДРС становили майже половину (21 з 50), від загальної кількості регуляторних актів прийнятих центральними органами виконавчої влади без погодження з ДРС.

Зокрема, на центральному рівні без погодження з ДРС були прийняті регуляторні акти, якими регламентувались питання:

- визначення процедури, періодичності та строків оприлюднення інформації про діяльність державних унітарних підприємств;
- встановлення термінів видачі (відмови у видачі) дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах;
- визначення процедури розрахунку середньозваженого значення показника рентабельності для зіставної юридичної особи для цілей трансфертного ціноутворення.

- визначення правил, у відповідності з якими надаються відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, та встановлення плати за надання цих відомостей;
- затвердження Правил безпеки під час розробки родовищ рудних та нерудних корисних копалин підземним способом;
- затвердження Державного стандарту соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- затвердження Правил охорони праці під час одержання та переробки порошків магнію та його сплавів.

На рівні місцевих регуляторних органів у 2017 році кількість порушень вимог Закону щодо обов'язковості погодження проектів регуляторних актів з ДРС знизилась майже вдвічі з 40-ка – у 2016 році до 23-ти – у 2017 році.

Зокрема, відповідне порушення виявлено у регуляторній діяльності органів виконавчої влади Вінницької, Донецької, Житомирської, Запорізької, Закарпатської, Кіровоградської, Львівської, Луганської, Миколаївської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Херсонської, Черкаської, Чернівецької областей та м. Києва.

А саме, без погодження з ДРС були прийняті регуляторні акти, якими регламентувались питання:

- встановлення тарифів на платні послуги, що надаються лікувально-профілактичним закладом;
- підготовки та оздоровлення дітей у заміських таборих у 2017 році (підготовка таборів до сезону, перевірка таборів тощо);
- оздоровлення, відпочинку та зайнятості дітей, учнівської та студентської молоді у 2017 році;
- проведення в області курортно-туристичного сезону у 2017 році;
- організації перевезень пасажирів на міських та приміських маршрутах загального користування, що не виходять за межі області;
- алгоритму дій з продажу права оренди на земельні ділянки водного фонду державної власності на земельних торгах (у формі аукціону);
- організації та проведення конкурсу бізнес-планів для підприємців-початківців (стартапи);
- організації роботи з ліцензування господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення;
- організації роботи з ліцензування господарської діяльності у сфері теплопостачання тощо.

Місцевими органами виконавчої влади лише 5-ти регіонів (Івано-Франківської, Київської, Тернопільської, Харківської та Чернігівської областей) всі регуляторні акти були прийняті після погодження з ДРС у встановленому Законом порядку. У 2016 році місцевими регуляторними органами лише 4-х регіонів - Донецької, Закарпатської, Полтавської та Харківської областей всі регуляторні акти були прийняті після погодження з ДРС у встановленому Законом порядку.

Протягом 2017 року до ДРС надійшло 606 звітів про відстеження результативності дії регуляторних актів. З них, 429 звітів надано регуляторними органами центрального рівня, 177 звітів – місцевими органами виконавчої влади. Для порівняння, у 2016 році центральними та місцевими органами виконавчої влади до ДРС надано 780 звітів про відстеження результативності дії регуляторних актів (з них, 603 звіти було надано центральними органами виконавчої влади, 177 звітів – місцевими органами виконавчої влади).

Порівнюючи з обсягами надходження звітів у 2016 році можна констатувати, що у 2017 році рівень дотримання органами виконавчої влади вимоги Закону щодо відстеження результативності дії прийнятих регуляторних актів знизився майже на 23 відсотки.

Майже половина регуляторних органів центрального рівня (17 з 30) скоротили обсяг проведення робіт по відстеженню результативності дії регуляторних актів, а 3-ма міністерствами та відомствами – Держрибгоспом, Мінприроди, та Міноборони – протягом року жодного звіту про відстеження регуляторних актів до ДРС не подано, тобто відповідні вимоги Закону взагалі не виконувались.

На рівні місцевих органів виконавчої влади фактично зберігся минулорічний обсяг проведення робіт по відстеженню результативності дії регуляторних актів. В той же час, у 7-ми регіонах (Вінницькій, Дніпропетровській, Житомирській, Львівській, Рівненській, Тернопільській та Чернівецькій областях) місцевими органами виконавчої влади не подано до ДРС жодного звіту про відстеження. Минулого року відповідне порушення було виявлено лише у регуляторній діяльності органів виконавчої влади Волинської області.

За результатами проведених заходів з відстеження 6-ма регуляторними органами центрального рівня – ДФС, Мінрегіоном, Міненерговугілля, Держатомрегулювання, НКЦПФР, Мінмолодьспорту та місцевими органами виконавчої влади 7-ми регіонів – Закарпатської, Луганської, Полтавської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей стосовно 28-ми регуляторних актів було зроблено висновок про необхідність скасування або внесення змін до них.

Станом на 01.01.2018 року 2-ма регуляторними органами центрального рівня (НКЦПФР та Мінрегіоном) вже скасовано або внесено зміни до 4-х регуляторних актів. Тобто майже третина регуляторних актів, що потребували скасування або внесення змін (4 з 13) на рівні центральних органів виконавчої влади, вже зазнала фактичного перегляду.

На регіональному рівні як і у попередні роки місцеві органи виконавчої влади обмежуються лише визнанням регуляторних актів неефективними, не вживаючи при цьому будь-яких практичних заходів щодо їх скасування або перегляду.

Станом на 01.01.2018 року з 15-ти регуляторних актів, щодо яких місцевими органами виконавчої влади було зроблено висновок про необхідність їх скасування або внесення змін до них, лише 1 регуляторний акт Луганської облдержадміністрації зазнав перегляду.

З метою усунення надмірного або неефективного регулювання господарської діяльності ДРС протягом 2017 року розглянуто близько сотні звернень суб'єктів господарювання, їх громадських об'єднань та 70 доручень Уряду щодо створення окремими регуляторними актами перешкод у провадженні господарської діяльності. За результатами опрацювання цих питань проведено експертизу понад 50 регуляторних актів на відповідність їх принципам регуляторної політики.

Найбільш актуальними проблемами, що порушувались у зверненнях суб'єктів господарювання та знаходяться в площині прийняття урядових рішень, були:

- відсутність чіткого та прозорого механізму державного регулювання в частині процедури визначення спроможності суб'єктів господарювання виконувати роботи з технічного огляду та/або експертного обстеження устаткування підвищеної небезпеки;

ДРС неодноразово зверталась до Кабінету Міністрів України та Мінсоцполітики стосовно необхідності перегляду постанови Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 № 687 «Про затвердження Порядку проведення огляду, випробування та експертного обстеження (технічного діагностування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки» та ряду нормативно-правових актів, прийнятих на її виконання. Наразі питання залишається невирішеним.

- складність системи адміністрування реалізації товарів із застосуванням реєстраторів розрахункових операцій;

В цьому напрямку, фахівці ДРС тісно співпрацюють з суб'єктами господарювання з метою напрацювання пропозицій щодо спрощення системи функціонування та обслуговування реєстраторів розрахункових операцій, в тому числі розроблення та впровадження програмного забезпечення розрахункових операцій. Вказані пропозиції надавались відповідній робочій групі, створеній згідно з дорученням КМУ.

- відсутність чітко визначеного механізму призначення уповноважених організацій на здійснення діяльності, пов'язаної з виготовленням, постачанням, ремонтом та технічним обслуговуванням технічних та інших засобів реабілітації інвалідів;

ДРС неодноразово зверталась до Мінсоцполітики з пропозиціями переглянути положення відповідного наказу, оскільки наявні у ньому положення скоріше зосереджені на невиправданому підході щодо аналізу фінансово-економічної діяльності підприємств, у тому числі

доступу до конфіденційної інформації, яка міститься у їх договірних документах, ніж на об'єктивному оцінюванні підприємств-кандидатів на відповідність кваліфікаційним вимогам.

- невідповідність законодавчим вимогам порядку оцінювання органів із сертифікації для індивідуального затвердження колісних транспортних засобів.

Під час опрацювання цього питання ДРС було встановлено, що процедура призначення відповідних органів, визначена на рівні постанов КМУ, не відповідає законодавчо встановленим вимогам. В цьому напрямку, за ініціативи Служби, створено робочу групу з врегулювання зазначеного питання. Наразі робота триває.

Водночас, слід відмітити, що Кабінетом Міністрів України прийняті розпорядження від 10 березня 2017 року № 166-р та № 169-р «Про скасування деяких наказів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади». Зазначеними розпорядженнями скасовано близько 100 наказів міністерств та інших ЦОВВ, значна частина з яких була скасована на підставі пропозицій ДРС, які були сформовані за результатами проведеної роботи фахівців ДРС щодо виявлення неактуальних та таких, що створюють перешкоди для розвитку підприємницької діяльності, регуляторних актів.

Крім того, у тих випадках, коли внаслідок дії певних положень регуляторних актів, які було прийнято центральними або місцевими органами виконавчої влади, порушуються права і законні інтереси суб'єктів господарювання і, при цьому регуляторні органи ухиляються від скасування регуляторних норм, якими встановлюються додаткові обтяжливі бар'єри для розвитку бізнесу, у ДРС залишається визначене Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» право на реалізацію механізмів прикладного оперативного дерегулювання шляхом прийняття рішень про усунення порушень принципів державної регуляторної політики (далі – Рішення).

Протягом 2017 року ДРС прийнято 6-ть Рішень про необхідність усунення порушень принципів державної регуляторної політики.

Зокрема, рішення про необхідність усунення порушень принципів державної регуляторної політики були прийняті щодо:

- наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 №339 «Про вдосконалення системи профілактичних протиалкогольних та протинаркотичних заходів та обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів», шляхом виключення з його редакції положень підпункту 2.1 пункту 2 цього Наказу та внесення змін до пункту 2 Інструкції щодо визначення переліків закладів, що мають право на проведення обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів, та усунення обмеження щодо

здійснення відповідних оглядів суб'єктами господарювання всіх форм власності.

У встановлені Законом термін рішення ДРС не виконано. Відповідно до частини шостої статті 28 Закону дію наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 №339 «Про вдосконалення системи профілактичних протиалкогольних та протинаркотичних заходів та обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів» зупинено та повідомлено Мін'юст про необхідність скасування державної реєстрації відповідного наказу;

- наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.2002 №12 «Про затвердження Інструкції про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів» шляхом виключення з редакції Наказу підпункту 3.1 пункту 3, а також приведення у відповідність до вимог чинного законодавства пункту 2 та пункту 3 Інструкції в частині надання права проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів суб'єктами господарювання усіх форм власності.

У встановлені Законом термін рішення ДРС не виконано. Відповідно до частини шостої статті 28 Закону дію наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.2002 №12 «Про затвердження Інструкції про проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів» зупинено та повідомлено Мін'юст про необхідність скасування державної реєстрації відповідного наказу;

- наказу Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.09.2010 №700 «Про затвердження Порядку регулювання діяльності автостанцій» в частині виключення з Порядку положень щодо проведення атестації автостанцій та видачі свідоцтв про атестацію автостанцій, які не відповідають вимогам Закону України «Про адміністративні послуги» та принципам державної регуляторної політики.

Рішення виконано у встановлений Законом термін;

- наказу Міністерства транспорту та зв'язку України від 25.11.2008 №1430 «Про затвердження Правил перевезення небезпечних вантажів», шляхом виключення з редакції Правил абзацу другого підпункту 1.11.3. та абзацу шістнадцятого підпункту 1.11.1. пункту 1.11.

У встановлені Законом термін рішення ДРС не виконано. Відповідно до частини шостої статті 28 Закону дію наказу Міністерства транспорту та зв'язку України від 25.11.2008 №1430 «Про затвердження Правил перевезення небезпечних вантажів» зупинено та повідомлено Мін'юст про необхідність скасування державної реєстрації відповідного наказу;

- наказу Міністерства охорони здоров'я України від 21.04.1999 №91 «Про атестацію санітарних лабораторій підприємств і організацій з метою надання їм права проведення санітарно-гігієнічних досліджень

факторів виробничого середовища і трудового процесу для атестації робочих місць за умовами праці», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7 жовтня 1999 р. за № 686/3979, оскільки зазначений наказ не відповідає вимогам чинного законодавства та принципам державної регуляторної політики.

Термін виконання цього рішення наразі ще не закінчився;

- наказу Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 20.12.2006 №16 «Про затвердження Порядку атестації фахівців, які мають право проводити технічний огляд та/або експертне обстеження устаткування підвищеної небезпеки», оскільки його положення не відповідають вимогам чинного законодавства та принципам державної регуляторної політики.

Термін виконання цього рішення наразі ще не закінчився.

Підсумовуючи зазначене, до основних тенденцій у реалізації державної регуляторної політики протягом 2017 року можна віднести:

- збереження безсистемного, формального характеру проведення органами виконавчої влади планування власної регуляторної діяльності;
- збереження тенденції до зниження регуляторної активності органів виконавчої влади в цілому;
- підвищення рівня обґрунтованості прийняття регуляторних рішень шляхом запровадження обов'язковості здійснення регуляторними органами «cost-benefit analysis» (оцінки витрат та економічних вигод) та SMI-test;
- зменшення кількості регуляторних актів, розроблених та прийнятих центральними та місцевими органами виконавчої влади з порушенням встановленого Законом порядку в частині обов'язковості подання їх на погодження до ДРС.

Виходячи з цього, пріоритетами у забезпеченні та реалізації державної регуляторної політики у 2018 році мають стати:

- підвищення якості підготовки проектів регуляторних актів та аналізів регуляторного впливу до них, в тому числі, шляхом визначення в АРВ компенсаторних заходів у разі, якщо від запровадження регулювання прогнозується надмірне навантаження на малий бізнес;
- здійснення заходів, спрямованих на втрату чинності положень регуляторних актів, які ускладнюють ведення господарської діяльності;
- активізація діяльності регуляторних органів в частині виконання заходів з відстеження результативності прийнятих регуляторних актів з обов'язковим здійсненням розрахунків витрат суб'єктів господарювання на виконання вимог регулювання.